

NO DIREM EL NOM DE LA INNOMINABLE

Emili Pons i Carreras
Historiador

Les històries de Harry Potter van tenir en suspens tota una generació. Amb el mèrit afegit d'haver-la ensenyat a llegir i a saltar amb els llibres en una època que els mitjans audiovisuals semblava que s'havien de menjar el mercat de la imaginació. Com les franquícies es mengen la iniciativa dels autònoms. I les grans superfícies, el petit comerç.

I els seguidors de Harry Potter recordaran que en la seva història hi surt un personatge tan malvat que no es pot ni anomenar, encara que tothom el tenguí present. És la viva expressió de la maldat i per açò ningú no s'atreveix a dir el seu nom, i quan el citen, rallen petit i li diuen la Innominable o el Senyor de les Forces del Mal.

♦ A TOTES LES SOCIETATS enquistades i que viuen d'esquema al món hi sol haver sempre algun innominable que és en boca de tots però de qui més val no dir el nom, per si un cas. No sigui cosa tenqui una orella prou grossa per sentir-ho i que es creixi sentint el seu propi nom.

Una cosa semblant deu estar succeint a

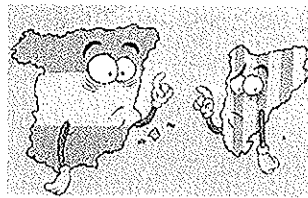
Espanya amb una *comunitat autònoma*, de qui últimament no es diu el nom. I jo tampoc no el diré, per si un cas, però que no solament està condicionant la política espanyola sinó que és present en qualsevol declaració dels portaveus dels partits, sigui quin sigui.

És evident que és una comunitat molt important, perquè encara que no passi dels set milions d'habitants i amb els segles li hagin anat fent petit el territori, representa bonibé una quarta part de l'economia espanyola, i les inversions estrangeres li ploven una darrera l'altra a pesar de la sequera que patim. I a pesar que l'Estat mai no se'n recordi de fer-hi inversions públiques.

Per paga, des que li van deixar organitzar uns Jocs Olímpics, la seva capital ha anat recuperant l'esplendor que havia tingut abans de ser derrotada i arraconada en la Guerra civil. Ara està absolutament de moda. S'ha convertit en el quart centre d'atracció d'Europa. El seu port és el que rep més creuers del continent i l'aeroport ja supera en viatgers el de la capital de la nació, a pesar que tot siguin traves perquè no pugui créixer.

Mira com deu anar la cosa, que és on s'hi celebra el Mobile World Congress, que enguany ha reunit més de cent mil visitants d'arreu del món, interessats en les novetats del sector més innovador i expansiu de l'economia actual.

Ild aquesta *comunitat autònoma* sembla que ja estava farta d'algunes coses que

La política espanyola, en comptes de posar les orelles per escoltar i per cercar solucions civilitzades, ha convertit aquella comunitat autònoma en la Innominable

s'arrosseguen des de fa segles. Que li toqui pagar pels altres, que no s'hi facin inversions públiques, que es limiti la seva presència al món, que es qüestioní el seu idioma... De tal manera que un dia va posar les urnes i va decidir que deixava l'apartament de lloguer i muntava casa pròpia. Ja se sap que la democràcia permet fer aquestes coses.

I arribats a aquest punt, la política espanyola, en comptes de posar les orelles per escoltar i per cercar solucions civilitzades al pinyol gros que té damunt la taula, ha convertit aquella comunitat autò-

ma en la Innominable. Tothom sap que el problema és antic i que avui és més viu que mai, però en comptes de voler-lo resoldre, el maleixen com en temps de la Inquisició i l'exorcitzen com si fos el mal d'un possedit pel diable.

♦ ARA MATEIX, a punt de començar un nou cicle polític, sembla que tocaria dir les coses pel seu nom i cercar sortides conciliadores. El bordell per formar govern és tan gros que fins i tot s'han assegut a negociar dos partits que ni s'haurien de mirar. Així i tot ho han fet i han signat uns pactes, però en els seixanta fulls de paper que omplen, el nom de la Innominable ni hi surt. Encara que, açò sí, l'exorcitzen de la forma habitual.

Tot sigui dit, segurament aquests pactes no servirán per a res, perquè per governar s'ha de tenir la majoria o comptar amb l'abstenció dels altres. Però al manco podrien haver marcat un camí perquè la política espanyola posés d'una vegada els peus enterra i obrís els ulls a la realitat reconeixent el nom de la Innominable.

Descartat per inútil el partit que governa aquests anys, només se li pot reconèixer el mèrit de saber en quin punt estem a l'altra partit que tampoc no ha volgut pactar, l'únic que ha estat capaç de dir el nom de la Innominable i defensar un referèndum, per més que digui que votaria no. Potser és perquè el seu líder, a part de dur coa, va llegir Harry Potter i coneix el nom de Lord Voldemort.

Hipotesi, full d'armonia

RAMON LLULL I L'OBLIDADA EXPANSIÓ CATALANA PER LA MEDITERRÀNIA

Eduard Blanes
Professor d'Història

La vida de Ramon Llull va transcórrer durant bona part del segle XIII i es va estendre fins les primeries del segle XIV. Home de vida llarga, morí als 83 anys. La seva atzarosa existència va ser, per tant, contemporània a la gran expansió catalana pel Mediterrani. Aquestes línies pretenen il·lustrar el context històric pel qual es va moure i així podríem almenys comprendre l'èxit intel·lectual de Ramon Llull en uns espais on la presència catalana era aleshores indiscutible.

♦ ENCIMBELLAT a la categoria de mite nacional, poques persones desconeixen els mèrits de Jaume I, el rei conqueridor, l'artífex de la més primerenca expansió catalana per les illes veïnes i per les terres del sud de l'Ebre. Les seves gestes han estat glossades per una historiografia cristiana marcadament militant i interessada a destacar l'alliberament d'aquestes terres del «jou sarrà». Així, els catalans, en plena expansió feudal,

conquerien Mallorca el 1229. Després de l'exhòrica aventura mallorquina, el rei barbut dirigirà les seves ambicions cap a les terres valencianes, i aconseguirà el control de les terres del sud entre el 1229 i el 1245. El feudalisme català-aragonès es mostrava com un sistema ben engraiat, el qual era capaç de mantenir molts guerrers de forma permanent i aquests asseguraven la pervivència i l'expansió dels senyorius que els nodrien conquerint nous territoris. El propi pare de Ramon Llull va participar en la conquesta de Mallorca, i en conseqüència, va ser gratificat pel monarca amb terres, edificis i dispenses. Ramon Llull formaria part de la primera generació de l'expansió catalana, la primera generació de catalans nascuts a Mallorca.

L'embranchida mediterrània dels catalans va continuar amb èxit després de la mort del Rei Conqueridor ara amb l'impuls de la burgesia comercial catalana. El següent escenari seria la costa mediterrània del nord d'Àfrica, on els successius reis catalans, Pere el Gran, Alfons el Liberal i Jaume II, aprofitant la feblesa dels petits regnes resultants de la descomposició del Califat Almohade, aconseguiren el control militar i n'obtingueren tributs i avantatges fiscals per als seus mercaders.

Evidentment, un protectorat d'aquestes característiques protegia els interessos de la puixant burgesia comercial catalana, la qual obtenia una posició comercial excel·lent a importants places nord-africanes com Trípoli, Tunísia, Bugia, Alger, Orà, Tlencen i Ceuta. ¿Com no recordar les aventures d'un exaltat Ramon Llull en aquestes terres? ¿No és més comprensible entendre-les relacionades amb una presència habitual catalana?

Un altre objectiu fou Sicília i tota l'anomenada «diagonal de les illes». Aquells degueren ser uns cinquanta anys benètics: Sicília primer, i més tard Djerba, Gozzo i Malta, Pantel·leria, les costes calabreses, fins i tot Sardenya, serien controlades per la marina catalana. A Orient, la Companyia de Roger de Flor, es

feia amb els territoris d'Atenes i Neopàtria. I així, tota la Mediterrània romana oberta a l'acció dels mercaders catalans, els quals arribaren a rivalitzar amb genovesos i venecians. Va ser aquesta la sorprenent expansió d'una nació en plena efervescència tant militar com mercantil. Les restes del seu esplendor no són ni castells ni palaus sinó llotges comercials i drassanes, i també institucions de sorprenent modernitat com els consolats de mar. Va ser una època en la qual, en paraules de Ramon Muntaner «cap peix del Mediterrani no podia moure's si no portava marcades les quatre barres». I si importants són aquestes restes, ¿com no considerar plenament integrada l'obra lul·liana i, fins i tot, les aventures militars del Tirant de Joanot Martorell?

♦ PER ACABAR, permeteu-me ara un petit apunt personal. Fa només dos anys va ser publicada al castellà l'obra «Reinos desaparecidos. La historia olvidada de Europa» (Barcelona: Galaxia Gutenberg, 2013) de l'historiador britànic Norman Davies. Picat per la curiositat vaig fullejar el volum i, efectivament, allà teníem l'expansió catalana com una més de les històries europees oblidades. ¿No és ben significatiu que aparegués al volum esmentat com una història oblidada? I, dit siga de pas, ¿no és també significatiu que aquesta expansió aparegués confusament reconeguda no com una expansió catalana sinó aragonesa? Orwell, a la novel·la 1984, escriu: «Qui controla el passat controla el futur; qui controla el present, controla el passat».